

**Національний університет «Чернігівський колегіум»  
імені Т.Г. Шевченка  
Навчально-науковий інститут історії та  
соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського**

ПОГОДЖЕНО  
Протокол №  
Від 30 серпня 2022 року  
Завідувач кафедри

---

проф. Чорний О.О.

## **СИЛАБУС**

навчального курсу

# **ЕСТЕТИКА ІСТОРІЇ**

Спеціальність – 033 філософія

Освітній ступінь – доктор філософії

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – залік

Викладач – Царенок Андрій Вікторович – доктор філософських наук, професор  
кафедри права, філософії та політології

Телефон – 0665448285

E-mail: tsarenok-sever@ukr.net

Години консультацій : четвер 16:20 – 17:40

**2022 - 2023**

<b>Освітньо-кваліфікаційна програма</b>	
<b>Кількість кредитів</b>	3
<b>Рік навчання</b>	2
<b>Семестр</b>	4
<b>Компонент освітньої програми</b>	Вибіркова дисципліна
<b>Мова викладання</b>	Українська
<b>Формат курсу</b>	Денна форма навчання
<b>Опис дисципліни</b>	
<b>Загальна кількість годин</b>	90
<b>Обсяг курсу</b>	Денна форма: 30 годин аудиторних (з них: 16 годин лекцій; 14 годин практичних занять).
<b>Мета курсу</b>	Метою викладання навчальної дисципліни є: набуття здобувачами конкретних знань та загальнокультурних уявлень щодо естетики історії, основних теоретичних підходів до естетико-історичних питань, виявів інваріантів у естетиці історії.
<b>Електронний ресурс</b>	Zoom. Google Classroom. Moodle
<b>Сприяння формуванню програмних компетентностей</b>	<p style="text-align: center;"><b>Інтегральна компетентність:</b> проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні</p> <p><b>Загальні компетентності:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;</li> <li>- Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;</li> <li>- Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел;</li> <li>- Здатність бути критичним і самокритичним;</li> <li>- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;</li> <li>- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</li> <li>- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;</li> <li>- Здатність спілкуватися іноземною мовою;</li> <li>- Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді;</li> <li>- Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів);</li> <li>- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,</li> </ul>



2. Естетика та історична наука		2	2										
3. Філософсько-естетичне осмислення історичного наративу		2	2										
4. Художня інтерпретація історії людства		2	2										
Разом за змістовим модулем 1		8	8										
<b>Змістовий модуль 2. Сприйняття та творення історичного процесу</b>													
5. Філософсько-естетичне осмислення історичного процесу.		2	2										
6. Естетичні категорії та історичний процес		2	2										
7. Людина та суспільство як суб'єкти історії.		2											
8. Історична творчість та художня творчість			2										
9. Емоційна реакція на історичний процес		2											
Разом за змістовим модулем 2		8	6										
Разом		16	14										
<b>Літературні джерела</b>	<b>Навчальна та довідкова література</b>												
	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бойченко І. В. Філософія історії: Підручник. Київ: Тов-во «Знання», 2000. 723 с.</li> <li>2. Брайчевський М. Ю. Вступ до історичної науки: Навч. посібник: Курс лекцій. Київ: Видавничий дім "KM Academia", 1995. 168 с.</li> <li>3. Введенський А. О., Дядиченко В. А., Стрельський В. І. Допоміжні історичні дисципліни: Навч. посібник. Київ: Рад. школа, 1963. 208 с.</li> <li>4. Естетика: Навч. посіб. / ред. В. О. Лозового. Київ-</li> </ol>												

- Харків: Юрінком Інтер, 2003. 208 с.
5. Естетика: Підруч. для вищ. навч. закл. / за заг. ред. Л. Т. Левчук. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 520 с.
  6. Етика. Естетика: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / ред. В. І. Панченко. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 429 с.
  7. Етика та естетика: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / ред. В. Л. Петрушенко. Львів: Новий Світ-2000, 2011. 304 с.
  8. Колесник О. С. Вступ до культурологічної інтерпретології. Курс лекцій: Навч.-метод. посібник. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 268 с.
  9. Петрушенко О. П. Словник з естетики. Львів: «Магнолія – 2006», 2009. 353 с.
  10. Спеціальні історичні дисципліни / [автор-укладач Г. М. Маринченко. Миколаїв: МНУ, 2018. 160 с.
  11. Эстетика: Словарь / общ. ред. А. А. Беляева и др. Москва: Политиздат, 1989. 447 с.

#### Основна наукова література

1. Баумгартен А. Г. Эстетика. *История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли в 5 т.* Москва: Издательство Академии художеств СССР, 1964. Т. 2. 452–465.
2. Бондаревська І. А. Парадоксальність естетичного в українській культурі XVII–XVIII ст.: Монографія. Київ: ПАРАПАН, 2005. 308 с.
3. Гулыга А. В. Эстетика истории. Москва: Наука, 1974. 128 с.
4. Личковах В. А. Переживание красоты. Київ: Мистецтво, 1987. 79 с.
5. Лосев А. Ф., Шестаков В. П. История эстетических категорий. Москва: Искусство, 1965. 376 с.
6. Пасічник І. До проблеми естетики Александра Баумгартена. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2010. №4. С. 57–67.
7. Столович Л. Эстетика и история. *Вопросы литературы*. 1975. №4. С. 270–275.
8. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичне переживання: Монографія / пер. з пол. В. Корнієнка. Київ: Юніверс, 2001. 368 с.
9. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. Том 1 / Пер. з англ. В. Шовкуна. Київ: Основи, 1995. 614 с.
10. Шестаков В. П. Эстетические категории: Опыт систематического и исторического исследования. Москва: Искусство, 1983. 358 с.
11. Dyroff A. Betrachtungen über Geschichte. Köln, 1925. 144 s.

12. Munslow A. *The Aesthetics of History*. Routledge, 2022. 204 p.
13. Rösen J. *Rhetoric and Aesthetics of History: Leopold von Ranke. History and Theory*. 1990. Volume 29. No. 2. S. 190–204.
14. Simashenkov P. *Aesthetics of history: the example of Russia. Modern European Researches*. 2019. № 3. P. 47–55.

#### **Додаткова навчальна та довідкова література**

1. *Архітектура: Короткий словник-довідник / за заг. ред. А. П. Мардера*. Київ: Будівельник, 1995. 335 с.
2. Баранова Н. М. *Естетика: Навч. посіб.* Ніжин: НДУ імені М. Гоголя, 2009. 423 с.
3. Бартєнев И. А., Батажкова В. Н. *Очерки истории архитектурных стилей: Уч. пособие*. Москва: Изобразит. искусство, 1983. 384 с.
4. Безвершук Ж. О. *Історія культури в термінах і назвах : Словник-довідник*. Київ: Вища школа, 2003. 399 с.
5. Борев Ю. Б. *Эстетика: Учебник*. Москва: Высшая школа, 2002. 511 с.
6. Бычков В. В. *Эстетика: Учеб. для гуманитарных направлений и специальностей...* Москва: Гардарики, 2005. 556 с.
7. Горлач М. І. та ін. *Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Підруч. для вищ. навч. закл.* Київ: Центр учбової літератури, 2008. 1026 с.
8. Гулыга А. В. *Что такое эстетика? Кн. для учащихся*. Москва: Просвещение, 1987. 172 с.
9. Гуревич П. С. *Эстетика: Учеб. для вузов*. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 303 с.
10. Гуревич П. С. *Эстетика: Учеб. пособие*. Москва: КНОРУС, 2011. 454 с.
11. Дубчак Л. М., Прибутько П. С. *Естетика: Посібник для підготовки до іспитів*. Київ: Видавець Паливода А. В., 2007. 121 с.
12. *Естетика: Навч. посіб. для гуманіт. спец.* Київ: Кондор, 2011. 121 с.
13. Левчук Л. Т., Оніщенко О. І. *Основи естетики: Навч. посіб. для 10-11 класів серед. загальноосвітніх закл.* Київ: Вища школа, 2006. 270 с.
14. *Літературознавчий словник-довідник / ред. Р. Гром'як, Ю. Ковалів, В. Теремко*. Київ: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
15. Лозовой В. О. *Філософія. Логіка. Етика. Естетика: Підруч. для вищ. навч. закл.* Харків: Право, 2009. 574 с.

16. Лукьянов Б. Г. В мире эстетики: Кн. для учащихся старших классов. Москва: Просвещение, 1983. 192 с.
17. Мовчан В. С. Эстетика: Навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 527 с.
18. Найдъонов І. М. Етика-естетика: дидактичний зміст: Навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. 549 с.
19. Петрів О. В. Історія архітектури: Підручник. Львів: «Магнолія 2006», 2018. 272 с.
20. Сморгж Л. О. Эстетика: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ: Кондор, 2009. 333 с.
21. Стародубцева Л. В. Архітектура постмодернізму: Історія. Теорія. Практика: Посіб. для студентів архіт. спец. вищ. навч. закл. Київ: Спалах, 1998. 208 с.
22. Яковлев Е. Г. Эстетика: Учеб. пособие для вузов. Москва: Гардарики, 2002. 463 с.

#### Інтернет-ресурси

1. Аристотель. Поэтика / Пер. Б. Тена. <https://moreknig.org/starinnoe/starinnaya-literatura-prochee/250200-poetika.html>
2. Бондаревська І. А. Эстетика. Енциклопедія сучасної України. [https://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=18028](https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18028)
3. Бродский Б. Жизнь в веках. Занимательное искусствоведение. Москва: Советский художник, 1990. 256 с. [https://imwerden.de/pdf/brotsky\\_boris\\_zhizn\\_v\\_vekakh\\_1990.pdf](https://imwerden.de/pdf/brotsky_boris_zhizn_v_vekakh_1990.pdf)
4. Гончаров Г. М., Червона С. П. Етика та Эстетика: Навчальний посібник. Харків: ФОП Панов А.М., 2021. 184с. URL: <http://repo.khdafk.kh.ua/bitstream/123456789/1345/1/ЕТИКА%20та%20ЕСТЕТИКА%20Навчальний%20Посібник.pdf>
5. Гулыга А. Эстетика истории. Москва: Наука, 1974. [https://www.phantastike.com/philosophy/estetika\\_istorii/djvu/view/](https://www.phantastike.com/philosophy/estetika_istorii/djvu/view/)
6. Эстетика: навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. Київ: «МП Леся», 2014. 613 с. URL: <http://www.npu-etestet.com.ua/wp-content/uploads/Posibnik.pdf>
7. Эстетика: Навч. посіб. / ред. В. О. Лозового. Київ-Харків: Юрінком Інтер, 2003. 208 с. URL: <https://studfile.net/preview/5186943/>

8. Естетика: Підруч. для вищ. навч. закл. / за заг. ред. Л. Т. Левчук. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 520 с. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk\\_Larysa/Estetyka.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Estetyka.pdf)
9. Етика. Естетика: Навчальний посібник / за ред. В. І. Панченко. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 432 с. URL: [http://diplomvkarmane.org.ua/media/diplom/files/pages/panchenko\\_v\\_i\\_red\\_etika\\_estetika.pdf](http://diplomvkarmane.org.ua/media/diplom/files/pages/panchenko_v_i_red_etika_estetika.pdf)
10. Етика та естетика: Навчальний посібник / за ред. В. Л. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий світ – 2000», 2020. 304 с. URL: <http://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Etyka-ta-estetyka.pdf>
11. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за ред. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/551/1/етика%20та%20естетика%202018.pdf>
12. Исупов К. Эстетика истории. <http://russculture.ru/2020/12/28/estetika-istorii/>
13. Пустовит А. В. Этика и эстетика: Наследие Запада. История красоты и добра: Учеб. пособие. Киев: МАУП, 2006. 680 с. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/5512db8b-ad5f-437a-af78-bf372b2be1f4.pdf>
14. Утюж І. Г., Спиця Н. В., Мегрелішвілі М. О. Етика та естетика: навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів фармацевтичних факультетів. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 81 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10222/1/Н%20посібник%20ЕЕ%2028.01.2019.pdf>
15. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука та ін. Київ: Абрис, 2002. 750 с. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk\\_Volodymyr/Filosofskyi\\_entsyklopedychnyi\\_slovnnyk.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnnyk.pdf)
16. Arendes, C., Samida S. (2022) Aesthetics and/ as Public History: Entanglements. In: Public History Weekly, 10 (2022) 6. <https://public-history-weekly.degruyter.com/10-2022-6/aesthetics-public-history/>

	<p>17. Modestino, Kevin M. (2014) "No More Shall Be a Dull Book": The Aesthetics of History in Antebellum America. <a href="https://dukespace.lib.duke.edu/dspace/handle/10161/8747">https://dukespace.lib.duke.edu/dspace/handle/10161/8747</a></p> <p>18. Project Gutenberg's The Principles Of Aesthetics, by Dewitt H. Parker. URL: <a href="https://www.gutenberg.org/ebooks/6366">https://www.gutenberg.org/ebooks/6366</a></p> <p>19. Rüsen, J. (2013) Historik. Theorie der Geschichtswissenschaft. Köln: Böhlau. <a href="https://ru.scribd.com/document/446387468/Rusen-2013-Historik-Theorie-der-Geschichtswissenschaft-pdf#">https://ru.scribd.com/document/446387468/Rusen-2013-Historik-Theorie-der-Geschichtswissenschaft-pdf#</a></p> <p>20. Simashenkov, P. (2019) Aesthetics of history: the example of Russia. <i>Modern European Researches</i>, № 3, 47–55. <a href="https://www.researchgate.net/publication/335569570_Aesthetics_of_History_the_example_of_Russia">https://www.researchgate.net/publication/335569570_Aesthetics_of_History_the_example_of_Russia</a></p> <p>21. Thiemeyer, T. (2018) Geschichte im Museum. Theorie – Praxis – Berufsfelder. Tübingen: A. Francke Verlag.</p>
<p><b>Політика щодо академічної доброчесності.</b></p>	<p>При виконанні письмових робіт із використанням запозичених ідей, тверджень, відомостей надавати посилання на джерела інформації. За відсутності коректних посилань на інформаційні джерела виконані завдання не оцінюються. Списування під час контрольних робіт заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).</p>
<p><b>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b></p>	<p>Словесний (пояснення, розповідь, лекція, дискусія); наочний (ілюстрації, демонстрації); робота з книгою (читання, конспектування, вивчення, реферування, цитування, виклад, складання плану); відео-методи (перегляд); практичний. Робота в бібліотеці та з науковими інтернет-джерелами. Підготовка презентацій, індивідуальних навчально-дослідних завдань. Аналіз відео-метаріалів. Робота в системі Zoom, GoogleClassroom, Moodle.</p>

Оцінювання	Шкала оцінювання		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
			для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни